

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

อำนาจในการลงโทษบุคคลผู้กระทำความผิดนั้น เป็นอำนาจของรัฐโดยเด็ดขาด โดยก่อนที่รัฐจะลงโทษบุคคลใด รัฐจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดจริง แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐจะกำหนดมาตรการพิสูจน์ความผิด หรือกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้มีประสิทธิภาพเพียงใดก็ตาม ก็อาจเกิดความผิดพลาดในทางปฏิบัติได้ ซึ่งความผิดพลาดนี้อาจเกิดขึ้นได้ในชั้นการดำเนินคดีอาญาโดยฝ่ายบริหาร ซึ่งได้แก่ชั้นเจ้าพนักงานตำรวจ และพนักงานอัยการ ในการสืบสวน จับกุม สอบสวน และฟ้องร้องผู้ต้องหา และแม้แต่ในชั้นการดำเนินคดีอาญาโดยศาล ซึ่งได้แก่การพิจารณาและพิพากษาคดี

แม้ว่าหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำพิพากษา จะอยู่บนแนวความคิดที่ต้องการให้คดีซึ่งได้มีการฟ้องร้อง และพิจารณาพิพากษาแล้ว ควรจะมีที่สิ้นสุดหรือมีข้อยุติ และไม่ควรหยิบยกสิ่งที่ยังระงับ หรือยุติไปแล้วขึ้นมาฟ้องร้องหรือพิจารณากันใหม่ แต่หากมีความผิดพลาดเกิดขึ้นในการพิจารณาพิพากษาแล้ว ก็ไม่ควรที่จะปล่อยให้มีความผิดพลาดอยู่ตลอดไปโดยไม่แก้ไขให้ถูกต้อง จึงจำต้องมีมาตรการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นข้อยกเว้นหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำพิพากษา โดยปรากฏตาม พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 ที่ให้รื้อฟื้นคดีอาญาในทางที่เป็นคุณกับจำเลยได้ และยิ่งถ้าหากมีความผิดพลาด หรือความบกพร่องของกระบวนการยุติธรรมเกิดขึ้น ซึ่งทำให้ผู้กระทำความผิดที่แท้จริงหลุดรอดไป ก็ไม่ควรที่จะยึดติดกับหลักดังกล่าวโดยเคร่งครัด และปล่อยให้ผู้กระทำความผิดที่แท้จริงลอยนวลอยู่ต่อไป โดยที่ไม่อาจมีการแก้ไข จึงควรที่จะต้องมีการยกเว้นหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำพิพากษาให้มากขึ้น โดยให้มีกฎหมายที่บัญญัติให้มีการนำตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษได้ แม้ว่าจะได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดไปแล้วก็ตาม

เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้กระบวนการยุติธรรมอ่อนแอลงกว่าในอดีต ไม่ว่าจะเป็นเพราะอำนาจเงิน หรืออิทธิพลใดๆก็ตาม ที่สามารถบิดเบือนข้อเท็จจริง หรือเบี่ยงเบนรูปคดีไป ซึ่งทำให้บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ไม่ตั้งมั่นอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริตแห่งวิชาชีพ และกระทำการทุจริตต่อหน้าที่เพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิดที่แท้จริง มิให้ต้องรับโทษ หรือได้

รับโทษน้อยลง จึงอาจจะถึงเวลาที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลง โดยนำหลักการรื้อฟื้นคดีอาญาในทางที่เป็นโทษกับจำเลย มาใช้เป็นมาตรการนำตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษ

จากการศึกษา การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ ทั้งของต่างประเทศและประเทศไทย ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์และวิธีการในการร้องขอรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ของต่างประเทศ และประเทศไทย รวมถึงทราบข้อดี ข้อเสีย และความเหมาะสมของการนำการรื้อฟื้นคดีอาญาในทางที่เป็นโทษมาใช้ในประเทศไทย ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นผู้พิพากษา พนักงานอัยการ หรือทนายความ โดยส่วนมากเห็นว่า ควรมีการนำการรื้อฟื้นคดีอาญาในทางที่เป็นโทษมาใช้ในประเทศไทย และโดยที่เป็นที่ยอมรับกันว่าความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรมนั้นอาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งทำให้ผู้กระทำความผิดลอยนวลอยู่ในสังคมไม่เกรงกลัวกฎหมายและสามารถสร้างความเสียหายให้แก่สังคมต่อไป ที่สำคัญคือทำให้ประชาชนขาดความศรัทธาอันเนื่องมาจากกระบวนการยุติธรรมไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษได้ ทั้งนี้ไม่มีกฎหมายใดในประเทศไทยในปัจจุบัน ที่จะสามารถนำเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า ควรจะนำกฎหมาย การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ ของต่างประเทศ มาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมาย การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ในประเทศไทย เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1) ควรนำเหตุรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ในทางที่เป็นคุณกับจำเลย ของประเทศญี่ปุ่น ในเหตุที่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทุจริตต่อหน้าที่ มาบัญญัติเพิ่มเติมใน มาตรา 5 ของพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 เพื่อเป็นการจัดปัญหาเจ้าหน้าที่ทุจริตต่อหน้าที่อีกทางหนึ่ง และทำให้จำเลยผู้บริสุทธิ์ มีหนทางที่จะพิสูจน์ถึงความบริสุทธิ์ของตนได้มากขึ้น

2) ควรนำเงื่อนไขในการขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาในทางที่เป็นโทษ ตามบทบัญญัติ มาตรา 362 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมนี มาเป็นแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 แต่ควรเพิ่มในเรื่องของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานสอบสวนและเจ้าพนักงานตามกฎหมายอื่นซึ่งมีอำนาจทำการสอบสวน และพนักงานอัยการทุจริตต่อหน้าที่ด้วย ดังเช่นใน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศ ญี่ปุ่น และประเทศไต้หวัน เพื่อให้ครอบคลุมถึงเหตุทุจริตต่อหน้าที่ของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ในทุกขั้นตอน และควรกำหนดให้ การรื้อฟื้นคดีอาญาในทางที่เป็น

โทษนี้ ไม่มีอายุความจำกัดการฟ้องร้องดำเนินคดี เพื่อให้ผู้กระทำความผิดที่แท้จริงได้รับโทษ ที่ควรจะได้รับจากการกระทำความผิดของเขา

3) ผู้มีอำนาจในการร้องขอหรือฟื้นคดีอาญาในทางที่เป็นคุณกับจำเลย ควรให้พนักงาน อัยการมีบทบาทมากขึ้น โดยให้พนักงานอัยการที่เป็นโจทก์ในคดีเดิม ซึ่งเป็นผู้ที่ทราบข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานต่างๆ ในคดีนั้นเป็นอย่างดี มีอำนาจร้องขอให้มีการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณา ใหม่ได้ด้วย

ส่วนผู้มีอำนาจในการร้องขอหรือฟื้นคดีอาญาในทางที่เป็นโทษกับจำเลย ควรมีการ กำหนดให้ชัดเจนว่า เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพยานหลักฐาน ให้เป็นหน้าที่ของพนักงาน อัยการมีอำนาจสืบสวนสอบสวน เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา และในกรณีที่มิข้อเท็จจริง หรือพยานหลักฐานเพียงพอที่จะทำการรื้อฟื้นคดีแล้ว ให้ พนักงานอัยการ มีอำนาจยื่นคำร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาในทางที่เป็นโทษกับจำเลยได้ ส่วนผู้เสียหายให้สามารถยื่นคำร้องได้ เฉพาะกรณีที่ได้รับอนุญาตให้เข้าเป็นโจทก์ร่วมแล้วเท่านั้น

4) เมื่อได้พิจารณาถึงข้อดี และข้อเสียของการรื้อฟื้นคดีอาญาในทางที่เป็นโทษแล้ว เพื่อมิให้กระทบหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำพิพากษา หรือสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากเกินไป นัก จึงควรมีการกำหนดกรอบในการนำการรื้อฟื้นคดีอาญาในทางที่เป็นโทษมาใช้ ให้จำกัดอยู่ใน กรอบ โดยการกำหนดกรอบการนำมาใช้นี้มีแนวทางสองประเภท คือ

(1) การกำหนดตามฐานความผิด

(2) การกำหนดตามอัตราโทษ

โดยตามประเภทที่หนึ่ง อาจเป็นการกำหนดฐานความผิดทำนองเดียวกับความ ผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน หรือการกำหนดประเภทคดีตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดี พิเศษ พ.ศ. 2547 โดยกำหนดประเภทของคดีที่ยอมให้มีการรื้อฟื้นคดีในทางที่เป็นโทษได้ หาก ปรากฏเหตุที่สามารถรื้อฟื้นคดีได้ตามกฎหมาย เช่น คดีคอร์รัปชัน ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ความผิดเกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหาเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น หรือความผิดเกี่ยวกับองค์กร อาชญากรรม เป็นต้น ส่วนในคดีที่เป็นความผิดเล็กน้อยไม่ควรให้มีการรื้อฟื้นได้ เนื่องจากจะเป็น การกระทบสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากเกินไป เช่น ในคดีความผิดลหุโทษ ซึ่งแม้เป็นความ ผิดต่อแผ่นดิน แต่เป็นความผิดที่มีโทษเพียงเล็กน้อย ไม่มีผลกระทบต่อสังคมมากนัก และในคดี ความผิดอันยอมความได้ เจตนารมณ์ก็เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม โดยได้กำหนดให้คดี บางประเภทเป็นความผิดส่วนตัว ซึ่งเป็นความผิดที่ไม่กระทบต่อความสงบของสังคมมากนัก จึง ให้เป็นการตัดสินใจของผู้เสียหายว่าจะเอาความกับผู้กระทำความผิดหรือไม่ ซึ่งหากผู้เสียหายได้รับ

การชดใช้จนเป็นที่พอใจแล้วก็จะไม่เอาผิดกับผู้กระทำความผิดอีก ดังนั้นในคดีประเภทนี้ จึงไม่ควร มีการอนุญาตให้มีการรื้อฟื้นคดีขึ้นมาพิจารณาใหม่

แต่อย่างไรก็ตาม การกำหนดประเภทคดีที่ยอมให้มีการรื้อฟื้นคดีในทางที่เป็น โทษได้ อาจเกิดปัญหาได้ว่า ไม่ครอบคลุมถึงคดีบางประเภทที่มีความสำคัญและควรให้มีการรื้อฟื้น คดีในทางที่เป็นโทษได้

ดังนั้น อาจกำหนดกรอบการนำมาใช้ตามประเภทที่สอง โดยกำหนดตามอัตรา โทษเป็นกรอบให้รื้อฟื้นคดีได้ ตามแนวทางของประเทศฝรั่งเศส กล่าวคือ ควรกำหนดให้ความผิดที่มี ระยะเวลาโทษจำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไป ให้มีการร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาในทางที่เป็นโทษได้ โดย เป็นการกำหนดจากคดีที่เกินอำนาจของศาลแขวงขึ้นไป ส่วนความผิดที่มีระยะเวลาโทษต่ำกว่านี้ หรือ มีเพียงโทษปรับ ไม่ควรให้มีการรื้อฟื้นคดีอาญาในทางที่เป็นโทษได้